

DET KGL. GARNISONSBIBLIOTEK
KASTBUELET 42
2100 KØBENHAVN Ø

Instruction for Sygevogtere.

De ere Forvalteren, Lægerne og Sergeanten subordinerede
og maae adlyde deres Befalinger. Uden diſses Tilladelse maae
de ikke forlade Lazarethet.

§ 1.

Daglige Vorretninger og Pligter.

- a) Hvad der maa iagttaes forend Sygebesøget.
1. Hver Morgen, forend Lægernes Besøg paa Stuerne, maae de
sorge for god Luft ved ataabne Binduer og Ventilatorer efter
Årstdiens Beskaffenhed. De bor herved voge sig for at for-
anledige skadelig Trækwind paa Syge, der hoste eller ligge i
Sved. Af denne Grund aabnes Binduer paa den modsatte
Side af den, hvorfra Vinden kommer.
2. Medens Luften fornyses, maae Sygevogterne udbære og rense
Latriner, Natpotter m. M., hvorimod Uringlaa, Spyttebækken,
Kar med opbrakkede Bædster og deslige, som kunne tjene
Lægerne til Oplysning, lades urørte.
3. Om Vinteren sørge de for Ildens Fornyelse i Øvnen.
4. Forend Stuen feies, maae de bedække alle Kopper, Vægere
eller Kar, som indeholde Ting, der skulle nydes.
5. Feiningen begyndes med den Deel af Gulvet, som er under
og omkring Sengene. Vaadt Sand kastes paa Gulvene i til-
strækkelig Mengde, for at foranledige saalidt Stov som muligt.
6. Samtidig hermed maae de opsaa feie Gangene og sørge for
frisk Luft, for at ikke slet Luft fra diſse stæl trænge ind i

Det Kongelige Garnisonsbibliotek

000000246794

Stuerne. Af denne Grund maae Gangenes Latrin-Indretninger altid holdes rene og luftige.

7. Efter Lægens nærmere Bestemmelse vadse de Ansigt og Hænder paa Syge, som ikke selv ere i stand dertil; de fylde Stuerne Vandbeholdninger med koldt og varmt Vand; de rense, vadse og polere de forskjellige Kar, Bægere, Glas o. s. v., samt henville dem paa deres Sted i bestemt Orden.
8. Strax efter disse forskjellige Arbeider maae Sygevogterne tillave og forberede Alt, hvad der skal bruges af Lægerne ved Sygebesøget, f. Ex. Charpi, Bind, Plumeseaug, Plaster o. s. v.
9. Alle disse Arbeider maae foregaae med Orden og fremfor alt med Rørlighed og Stilhed, for ei at forstyrre saadanue Syge, som efter en urolig Nat maasee først finde Hvile i Morgenstunden.

b) Hvad der maa iagttaes under Sygebesøget.

10. Sygevogteren stiller sig ved Begyndelsen af den Række Senge, hvis Tilsyn er ham overdraget. Naar Lægen besøger de Syge, folger han ham ved hver Seng, for at underrette ham om Alt, hvad der er passeret i den forløbne Tid, samt modtage hans Ordre om, hvad der bliver at iagttae. Han maa dersor legge Marke til, naar de Syge have Feberansald, om de lide af Sovnlosched, Bildelse, Dosighed, Bevidstlosched, Sorgmodighed, Hilfe, Brækning, Diarrhoe, uvilklaarlig Afgang af Urin og Excrementer o. s. v.
11. Han maa udtales sig med Forsigtighed til Lægen i den Syges Paahør, for ikke at forurolige denne. Dersom han har noget Saadant at meddele Lægen bor han sige ham det før Sygebesøget.
12. Sygevogterne gaae Lægerne tilhaande ved Forbindungen af de Syge efterat de forud have indhentet Underretning om, hvad der udfordres dertil, for at Alt kan være paa rede Haand.

- c) Hvad der maa iagttaes efter Sygebesøget.
13. De sorge for, at forestrevne Drikke, saasom varm Havre- eller Bygssuppe, frisk, koldt Vand o. s. v., ere tilstede i tilstrækkelig Mængde, og at Lægens Forstifter overholdes med Hensyn til Nydelsen deraf.
14. Sygevogterne indgive de Syge den forestrevne Medicin til de bestemte Tider, henvende deres Opmærksomhed paa Virkningen af den og give Lægen Underretning derom.
15. De maae opbevare og hencatte Medicamenterne til de forskjellige Syge saaledes, at ingen Ombytning kan foregaae, og paase, at de til udvortes Brug bestemte Midler stedse have Mærker, der tydeligt tilhjendegive denne Bestemmelse.
16. Til de bestemte Spisetider indfinde Sygevogterne sig i Decconomens Kjokken, for at bære Maden til de Syge; de maae herved iagttae den største Neenlighed og passe noie paa, at de Syge ikke erholde andre Spiser, end de, som ere dem forestrevne. Af samme Grund forblydes det dem paa det strengeste at hente eller overlade de Syge andre Næringsmidler, end de af Lægerne tilladte, ligesom de stedse bør have et vaagent Die med, at de Syge ikke hos Fremmede forskaffe sig utilladte Spiser eller Drikke, og naar Saadant alligevel maaatte skee, have de at forebygge det og at anmeldelde det for Forvalteren og Lægen. Levninger af Spise- og Drikkevarer maae ikke opbevares paa Sygestuerne, men skulle af Sygevogterne afleveres til Kjokkenet.
17. Efter Middagsspisningen bør Stuerne atter udluftes tilbørligt ved at aabne Ventilatorer og vinduer, og Gulvet i fornodent Fald atter feies.
18. De vedkommende Sygevogtere følge Lægen om Aftenen ved Besøget, underrette ham om Alt, hvad der er passeret siden Morgenbesøget.
19. Sygevogterne sorge for en passende Temperatur i Sygestuerne, som om Vinteren ikke bør overstige 13° Reamur.

- Om Sommeren steer dette ved at nedrulle Gardinerne for de vinduer, hvor Solen staer paa, samt oplukke vinduerne paa den modsatte Side.
20. De vaage over, at de Syge ikke fore støiende Samtaler, ikke spille om Penge eller Penges Verdi, ei heller roge Tobak, og melde Sergeanten, naar Saadant finder Sted.
 21. Den vagthavende Sygevogter sorger for, at Stuerne om Matten ere oplyste paa reglementeret Maade, dog maa han tillige paasee, at et for sterkt Lys ikke forstyrrer de Syges Sovn. Gangene maa han ligeledes holde tilstrækkelig oplyste, især de, som fore til Latrinerne.
 22. Han maa tillige sorge for, at Stilhed og Ro hersker paa Stuerne, at de Syge ikke forstyrres.
 23. Han maa under ingen Omstændigheder legge sig til at sove ei heller sætte eller legge sig paa de tomme Senge, men jevnlig gaae gjennem Stuerne, se til de meest angrebne Syge, dog uden at forstyrre deres Sovn, give dem den forordnede Medicin og Drikke, dække dem til, naar Tæpperne ere gledne tilside, seje deres Fornodenheder og stræbe at tilfredsstille disse. Maar han bemærker noget Usædvanligt hos en Syg, maa han strax derom underrette den vagthavende Læge.
 24. Sygevogterne stulle til alle Tider iagttae Renlighed med deres Person og Paaklædning, samt tillige paasee, at Saadant iagttaes af de Syge.
 25. De maae steds have et vaagent Die med, at ikke de Syges Klæder eller Sengeinventarium besønges med Ulti, og hvis Saadant bemærkes, herom strax gjore Melding til Sergeanten.
 26. Naar Gulvene i Stuerne ei ere bonede, maae Sygevogterne vadste dem i det mindste een Gang om Ugen; til andre Tider borttagte de Urenligheder paa Gulvene med vaade Klæder. Den samme Renlighed maa iagttaes paa Gangene.

27. De Bandager og Forbindings-Requisitter, som efter Brugen atter kunne benyttes, besorges af Sygevogterne rensede og torrede.
 28. Sygevogterne maae være hinanden behjælpelige med at løste og bære de Syge ved Flytning og deslige.
 29. Dersom Afgangen forbydes til enkelte Sygestuer eller en enkelt Syg, maae Sygevogterne paasee Besalingens noiagtige Overholdelse.
 30. Sygevogterne maae ikke uden Nodvendighed besøge andre dem uvedkommende Sygestuer, ei heller opholde sig længer i Kjøkenet, end deres Forretninger udfordre.
 31. Forovrigt have Sygevogterne at rette sig efter de dem af deres Horesatte givne specielle Besalinger, at omgaes de Syge med Venlighed og Sagtmadighed, samt at yde dem enhver Hjælp, som kan tjene til at lindre deres Lidelser og fremme deres Helbredelse.
- d) Hvad der maa iagttaes med Hensyn til ankomende Syge.
32. Under Omskiftningen af den Syges Klæder maa iagttaes megen Forsigtighed, saa at Berørelse af den syge Deel, f. Ex. en Byld, et brækket Been, o. s. v. ikke forvolder ham unyttig Smerte, at han ikke forkjoler sig o. s. v.
 33. Sygevogteren forer den ankomne Syge til den Stue, som bestemmes til hans Modtagelse. Dersom han ikke kan gaae, maa han bæres af 2 eller flere Sygevogtere, paa Armeene, paa en Stol, i en Bærestol o. s. v.
 34. Efterat den Syge er bragt tilsengs og den vagthavende Læge har forordnet Medicin og Diæt, bringer Sygevogteren Recepten til Dispensations-Unstalten, Extrasedlen til Deconomien, hvorefter han maa forse for, at den Syge erholder hvad forestrevet er.

Særlige Forretninger og Pligter.

Sygevogterne maae erhverve sig Øvelse i:

35. Afsvadskning, som skeer med en Svamp og varmt Vand, Svampen aftrykkes saaledes, at den ikke dypper. Et Stil-lagen lægges under Delen, som skal afsvadskes, for at ikke Sengen, hvis den Syge ligger, skal blive vaad eller tilsmuds-sø. Dersom Delen, som skal afsvadskes, er stor, udskyldes Svampen af og til i et Gad med varmt Vand. Efter Afsvadskningen aftørres Delen med et halvslidt, om fornødnet gjøres, opvarmet Haand- eller Bidskælkede.
36. Gnidning foretages med den blotte Haand eller med et Stykke Flanel. Den maa mest bestaae i lette og hurtige Bevegel-ser af Haanden frem og tilbage uden Anvendelse af Tryk, hvorved Hudlosshed let kan opståa. En stærkere Gnidning skeer med Borste, f. Ex. under Fodderne paa Skindode, paa Gigtsvages Lemmer o. s. v.
37. Indgnidning har til Hensigt at lade et eller andet Stof trænge ind igennem Huden, f. Ex. Campherolie, Sæbespiritus o. s. v. og foretages dersor paa samme Maade med Haanden, der enten er blottet eller bedækket af en Handsk, et Stykke Fla-nel o. s. v. Førend den foretages, maa Delen vel afsvadskes, og efter Indgnidningen bedækkes med en Compres, et Stykke Flanel eller deslige.
38. Badning, Fomentation. En Compres, et Stykke Flanel o. s. v. dyppes i den Vædske, hvormed der skal bades, trykkes vel af, strammes derefter saaledes, at alle Holderne forsvinde, og udbredes nu over Delen. Naar Vædsken begynder at hentørres, fornyes Badningen, enten ved atter at dyppe Com-presen i Vædsken eller ved at stænke denne paa samme ved en Svamp. Paa den sidste Maade maa man vogte sig for,

at Compressen ikke bliver for vaad. Vædsken, hvormed der bades, kan enten være varm eller kold.

39. Isomslag anbringes i en Dje-eller Svineblære, som syldes halvt med stadt Is og derefter tilbindes, saa at det smeltede Vand ikke kan flyde ud i Sengen. Det fornyes naar Isen er smeltet.
40. Blodgjorende Omslag tillaves af tynd Havregrod, som maa være vel udkogt. Naar Groden er færdig, tilsettes Urter, hvis saadan ere anordnede, og gives et let Oplog. Den kommes nu i en Pose af gammelt, ikke altfor fint Læred, og maa være saa tynd, at Fugtheden med Læhed trænger igennem Læredet. Naar Omslaget lægges paa Delen, maa det have en saadan Barmegrad, at det ikke brænder, naar det prøves paa Haandryggen. Det besættes i sit Leie om-kring Delen og fornyes forend det bliver koldt.
41. Blyvandsomslag. Krummer af Rugbrod rives, hvorefter Blyvand tilsettes saalænge, indtil man erholder en for Omslag passende tynd Grod. Omslaget forstærkes ved at stænke Blyvand paa den Flade, som vender mod Delen. Det an-vendes koldt eller lunkeft.
42. Iglesætning. Huden vadskes meget reen med en Svamp og varmt Vand, hvorefter Iglen hoved holdes til for at bide. Dens hoved hændes derpaa, at det er den spidste Ende, og at Iglen stedse søger fremad med den, naar man lægger den i den hule Haand. Man fastholder Iglen ved at omgive den, paa Hovedet nær, med en linned Klud. Hvis den ikke vil bide, opvarmes Huden ved en Svamp med hædt Vand, hvorefter den strax sættes til og vil da i Almindelighed bide. Sidder Iglen for længe, eller dersom den ikke maa suge læn-ger, da maa man ikke rive den af, men bringes den med Læhed til at slippe ved at bestre den med lidt fint Salt. Naar Iglerne ere faldne af, vedligeholdes Blædningen af Biddene i 2 à 4 Timer ved Badskning med

Svamp og varmt Vand, ved at lade Den ligge i varmt Vand, ved at omgive den med varme Omslag, som jevnlig skiftes, ved at lade den Syge sidde over varmt Vand o. s. v. Naar Biddene blode alt for sterk, eller Blodningen skal standses, skeer dette ved at trykke et oppillet Stykke Hylsvamp paa hvert Bid.

43. Fodbade ere enten simple, bestaaende af varmt Vand alene, eller indeholde tillige forskjellige Substantser, som skulle forøge deres Virksomhed, saasom Senep, Ulke o. s. v. Karret holdes kun halvt fuld af Vand, og dette maa i Begyndelsen kun have en saadan Temperatur, at den Syge med Behag faenker Fodderne deri. Efterhaanden tilgydes nu varmere Vand; indtil han erklaerer, ikke at kunne taale Badet varmere. Hans Been og Karret omgives derpaa med et uldent Tappe, for at vedligeholde Varmegraden, der ogsaa senere kan forøges ved Tilgydning. Dersom Badet skal indeholde Ulke, stodt Senep eller deslige, saa udrøres det isforveien paa Bunden af Karret med en mindre Deel Vand. Naar Fodbadet er forbi, aftorres den Syges Fodder med varme Haandklæder, hvorefter Sygevogteren omgiver dem med et saadant, og bringer ham tilsengs. Da Fodbad undertiden kan fremkalde Besvimelse, maa Sygevogteren ikke tage den Syge af Sigte, saalænge han sidder med Fodderne i Badet.

Naar den Syge kan taale det, lader man ham sidde overende med Benene indsænklede i Karret. Er han derimod for svag hertil, eller endog bevidstlos, lader man ham ligge paa skraa i Sengen, lader Benene hænge ud over Kanten af Sengen, og stiller Fodbadet paa en Skammel eller Stol. Naar den Syge er bevidstlos, maa man vel vogte sig for, at Vandet ei er for varmt, ikke varmere, end at man godt kan taale at holde Haanden deri.

44. Varme Bade gives enten i Stuen, hvor den Syge ligger, eller i Badekamret. Vandets Varmegrad maa noie maales

med et Thermometer, førend den Syge bringes deri, for at Vandet ikke skal være for varmt; dets Varme bør aldrig overstige 30° Reaumur. Kun $\frac{2}{3}$ af Badekarret fyldes med Vand. Dersom den Syge ikke selv kan stige deri, maa han løftes af Sygevogterne, og er han meget svag, løftes han i Sengen fra Sengen i Badekarret. Naar han har opholdt sig den bestemte Tid i Badet, aftorres han vel med varme Haandklæder og bringes tilsengs. Sengen maa forud opvarmes ved et Barmebacken eller ved varme Dunke. Hvis Saadant ei kan skee, indsvobes han i et uldent Tappe.

45. Lavement sættes enten med en Klysopumpe eller ved Hjælp af en Sproite, og i sidste Fald paa følgende Maade: Efterat Stangen er borttaget og Sproiten vendt saaledes, at dens Nør er nederst, fyldes den med den lunkne Bædsk, medens Pegefingeren tilslutter Norets Uabning; derpaa sættes Stangen efter i, og fremskydes nu, efter at Sproiten er vendt om, saaledes at Noret staer opad, indtil Bædsken viser sig i Mundingen, hvorved al Lust udjages. Bædsken maa kun være lunken. Den Syge lægges paa hoire Side med Sædet paa Kanten af Sengen og hvilende paa et Stiflager, det venstre Laar optrukket mod Maven, det hoire noget udstrakt. Naar det med Olie indsmurte Nør med Forsigtighed er bragt gjennem Uabningen paa Endetarmen, indsproites Bædsken ved et jevnt langsomt Tryk paa Stangen. Den Syge lægges derefter paa Ryggen.
46. Senepskage. Senepspulver udrøres med varmt Vand, hvorefter tilsettes af Pulveret saalænge, indtil man erholder en temmelig fast Grød. Dennestryges saa tykt som en Knivstryg paa et Stykke fast Lærred af en bestemt Størrelse, der lægges paa det vel afvadskede Sted af den Syges Legeme, hvor Senepskagen skal anbringes. Naar den borttages, afvadskes Stedet med en blod Svamp, for at intet af Salven skal blive siddende og virke blærertrækkende, imod Lægeus Ønde.

47. Spanj Flue. Plasteret stryges saa tykt som en Knivstryg paa nyt og fast Værred af en bestemt Storrelse, som derefter lægges paa det vel avvadskede Sted af Huden og befæstes med forskellige Strimler Hæfteplaster, for at det ikke skal glide og virke blæretrækende paa en storre Overflade, end tilsigtet var. — Når den har ligget i den forestrevne Tid, aftages den med Lemfældighed. Blæren opklippes paa eet eller flere Steder, Bædsklen astorres med en blod Svamp, og Stedet bedækkes med en Salvelkud, som fastholdes ved Compress og Bind. Dersom en sterkere Virkning tilsigtes, hvorom Lægens Ordre forud maa indhentes, saa borttages med Lemfældighed hele den løsne Overhud, forend Træfsalven paalægges. Saaret forbindes een Gang daglig paa samme Maade.
48. Brækmidde. Brækpulver udiores i en Spisefkee fuld Band og gives den Syge paa een Gang; Brækvand gives ham en Spisefkee fuld hver 10. Minut indtil Brækning indtræder. Når han har begyndt at faste op, men heller ikke for, lader man ham efter hver Brækning drikke en god Deel lunken Band, for herved at befordre Brækningen. Skulde Brækning aldeles ikke indfinde sig efterat det forordnede Brækmiddel er opbrugt, maa den vagthavende Læge strax herom underrettes.
49. Sygevogterne bor altid have Opmærksomheden henvendt paa Syge, som ligge i Bildelse, at de ikke skade sig selv eller andre.
50. Hos Syge, som ligge i Bildelse, side af Typhus, Lamhed, ere bevidstløse, maae de noie undersøge, om de lade Bandet eller ikke, og maa i sidste Tilfælde Lægen underrettes derom.
51. Når Syge ligge i sterk Sved, maae Sygevogterne sørge for, at de ikke udsættes for Trækvind, at de ikke blotte sig paa enkelte Dele af Legemet, f. Ex. ved at dreie sig i Sengen. — Når den Syges Linned er vaadt af Sved, maae

- de indhente Lægens Tilladelse til at skifte samme. Det friske Linned maae være vel afdampet og Skiftningen skee med Hurtighed.
52. Sygevogterne maae underrette Lægen om, naar de maatte opdage Hudloshed, Saar eller Pletter hos de Syge. Dette gjælder især om saadanne Syge, som ligge længe ubevægelige paa Ryggen, f. Ex. de, der side af Typhus, Gigtsfeber, Apoplexi, Lamhed o. s. v. Hos saadanne maae de daglig estersee Ryggen, Sædet, Hosferne og Albuerne.
53. Når der viser sig betydeligt Blodsfloed hos en Syg, f. Ex. Blodspytning, Blodbrækning, stærkt Næseblod o. s. v., ligeledes Krampe, stærk Hikke eller Hoste, Besvimelse, vedholdende Brækning eller stærk Diarrhoe, maae Sygevogteren strax herom underrette den vagthavende Læge.
54. De maae sørge for, at Reconvalescenter eller Syge, som begive sig til Latrinerne, ere forsvarligt paaklædte, saa at de ikke kunne forkjole sig, da slig Forkjølelse ofte forvolder Tilbagafald eller foranlediger, at Sygdommen trækkes i Langdrag. Svage Syge, som ei kunne gaae til Latrinerne, maae hjælpes med Stikbællen eller sættes paa et Natskrin, hvorom noiagtig Underretning bør indhentes hos Lægen.
- Skal den Syge bringes paa et Stikbællen, men han ikke kan løste sig selv, medens det skydes ind under ham, maa han løftes af 2 Sygevogtere som stille sig een paa hver Side af Sengen, medens en tredie skyder Bækkonet ind under ham; og skal den Syge bringes paa et Natskrin, maae Sygevogterne forebygge, at han ikke forkjoler sig, ved nemlig at give ham Stromper og Løsler paa og omgive ham med et uldent Tæppe.
55. Når Slægtninge eller Andre have Tilladelse til at besøge den Syge, maae Sygevogterne sørge for, at de ikke trætte

den Shge ved lang eller skadelig Samtale, og dersom Advarsel ikke hjælper, herom underrette Sergeanten.

56. De maae sørge for, at Stilhed hersker omkring Døende. De underrette den vagthavende Væge om, naar Dods Kampen er begyndt og naar Doden er indtraadt, og modtage af ham nærmere Ordre om, hvorledes med Liget af den Dode skal forholdes.